

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ – ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. 1 Β) Ποια Ελληνικά μνημεία έχουν ενταχθεί στον κατάλογο Πολιτιστικής Κληρονομιάς με Παγκόσμια Αξία της UNESCO;

Τα μνημεία που έχουν ενταχθεί στον κατάλογο της UNESCO είναι:

1. Ναός του Επικούρειου Απόλλωνα (1986)
2. Αρχαιολογικός Χώρος των Δελφών (1987)
3. Αρχαιολογικός Χώρος Επιδαύρου (1988)
4. Αρχαιολογικός τόπος της Βεργίνας (1996)
5. Αρχαιολογικοί τόποι Μυκηνών και Τίρυνθας (1999)
6. Αρχαία Ολυμπία (1989)
7. Ακρόπολη (1987)
8. Δήλος (1990)
9. Πυθαγόρειον και Ηραίον Σάμου (1992)
10. Παλαιοχριστιανικά και Βυζαντινά μνημεία Θεσσαλονίκης (1988)
11. Άγιον Όρος (1988)
12. Μετέωρα (1988)
13. Μυστράς (1989)
14. Μονή Δαφνίου, Μονή Οσίου Λουκά και Νέα Μονή Χίου (1990)
15. Μονή Αγ. Ιωάννη Θεολόγου, Σπήλαιο της Αποκάλυψης, Ιστορικό κέντρο (χώρα) στην Πάτμο (1999)
16. Μεσαιωνική Πόλη της Ρόδου (1988)

17. Παλαιά Πόλη Κέρκυρας (2007)
18. Απολιθωμένο Δάσος Σιγρίου Λέσβου (2004)

2. 2B) Ποιοι Διεθνείς Οργανισμοί ασχολούνται με την προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς ;

ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΕΙΝΑΙ:

1. **UNESCO** Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) για την εκπαίδευση την Επιστήμη και τον Πολιτισμό (1945)
2. **Το Συμβούλιο της Ευρώπης (1949)**
3. **ICOMOS** Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών με σκοπό την προστασία και ανάδειξη ιστορικών μνημείων και περιοχών (1965)
4. **ICOM** Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων με σκοπό την προστασία αντικειμένων, μουσείων και μουσειακού προσωπικού (1946)
5. **ICCROM** Διεθνές Κέντρο για την Μελέτη της Διατήρησης και Αποκατάστασης των Πολιτιστικών Αγαθών (1959)
6. **CICOP** Διεθνές Κέντρο Διατήρησης της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς .
7. **ICBS** Διεθνής Επιτροπή της Μπλε Ασπίδας για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς από πολεμικές επιχειρήσεις ή φυσικές καταστροφές.

3. 3 B) Ποια είναι η έννοια του όρου «υποβρύχια πολιτιστική κληρονομιά» σύμφωνα με το ICOMOS ;

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Χάρτη για την Προστασία και Διατήρηση της Υποβρύχιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς **ICOMOS** Σόφια 1996

Υποβρύχια Πολιτιστική Κληρονομιά είναι η αρχαιολογική κληρονομιά που έχει ανασυρθεί από υποβρύχιο περιβάλλον ή βρίσκεται ακόμα εκεί (θάλασσα, λίμνες, ποτάμια) και συμπεριλαμβάνει υποθαλάσσιες τοποθεσίες και κατασκευές, ναυάγια, και το φυσικό και αρχαιολογικό τους περιβάλλον.

4. 4) Ποιοι είναι οι φορείς προστασίας και διαχείρισης των Τεχνολογικών Μνημείων στην Ελλάδα;

Οι ΦΟΡΕΙΣ είναι:

1. Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού (ΥΠΠΟ) είναι ο Εθνικός Φορέας προστασίας και διαχείρισης της Τεχνολογικής και Βιομηχανικής Κληρονομιάς.
2. **Ενώσεις Ιδιωτών** πχ. Τεχνικό Μουσείο Θεσσαλονίκης
3. **Τοπική αυτοδιοίκηση** (πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια) πχ. Μουσείο Σαπουνοποιίας στο Πλωμάρι Λέσβου
4. Το **Ελληνικό παράρτημα** του διεθνούς φορέα για την προστασία της Βιομηχανικής κληρονομιάς (T.I.C.C.I.H)
5. **Εφορείες Νεότερων Μνημείων** (μεταγενέστερων του 1830) σε συνεργασία με πανεπιστημιακά και άλλα ιδρύματα όπως: ΕΜΠ, ΑΠΘ, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και μη κερδοσκοπικοί φορείς όπως : το Ελληνικό Ινστιτούτο των Μύλων (Ι.Τ.Ε.Μ)

5. 5 Β) Ποια είναι τα προληπτικά μέτρα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς σε περίπτωση ένοπλης σύγκρουσης σύμφωνα με την UNESCO;

Σύμφωνα με την **συνθήκη της Χάγης το 1954** και τα πρωτόκολλα I (1954) και II (1999) για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς τα κράτη (εν καιρώ Ειρήνης) θα πρέπει να λάβουν τα εξής προληπτικά μέτρα:

1. **Απογραφή των εγχώριων πολιτιστικών αγαθών** (κατάλογοι)
2. **Δημιουργία καταφυγίων** για τα σημαντικότερα μνημεία της πολιτιστικής κληρονομιάς και οργάνωση μεταφοράς σ' αυτά.
3. **Σχεδιασμός εκτάκτων μέτρων** για την προστασία σε περίπτωση πυρκαγιάς ή κατάρρευσης
4. **Προετοιμασία μετακίνησης** της κινητής πολιτιστικής κληρονομιάς ή τη φροντίδα για την επιτόπια προστασία της.
5. **Χρήση του σήματος της Μπλε Ασπίδας** για να αναγνωρίζεται η πολιτιστική κληρονομιά
6. **Διάδοση των διατάξεων** της Σύμβασης στις στρατιωτικές δυνάμεις για να σεβαστούν τα πολιτιστικά αγαθά όλων των λαών
7. **Σχεδιασμός μαζί με τις ένοπλες δυνάμεις** υπηρεσιών με στόχο τον σεβασμό στην πολιτιστική κληρονομιά και την συνεργασία με τις πολιτικές αρχές που είναι υπεύθυνες να την προστατεύουν.
8. **Απομάκρυνση της κινητής πολιτιστικής κληρονομιάς** από τις τοποθεσίες που είναι στρατιωτικοί στόχοι.

6. 6 Β) Ποια είναι τα μέτρα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς κατά τη διάρκεια ένοπλης σύγκρουσης σύμφωνα με την UNESCO;

Σύμφωνα με την UNESCO και τη Συνθήκη της Χάγης για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς σε περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης του 1954 και τα δύο σχετικά πρωτόκολλα του 1954 και 1999 καθώς και σχετικές ρήτρες του 1977 της Συνθήκης της Γενεύης, **τα κράτη που εμπλέκονται σε ένοπλη σύγκρουση θα πρέπει:**

1. **Να σεβαστούν την εγχώρια πολιτιστική κληρονομιά** αποφεύγοντας τις εχθροπραξίες.
2. **Να αποφύγουν πράξεις αντεκδίκησης** ενάντια σε κρατική πολιτιστική κληρονομιά
3. **Να απαγορεύσουν κάθε πράξη** απειλής, φθοράς, καταστροφής, κλοπής βανδαλισμού, υπεξαίρεσης, κατάσχεσης

και λεηλασίας ενάντια στην πολιτιστική κληρονομιά του αντίπαλου κράτους

4. **Να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα** για ποινικές διώξεις σ' αυτούς που παραβιάζουν τα οριζόμενα από τις συνθήκες
  5. **Κάποια πολιτιστικά αγαθά** που πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις πρέπει να **ενισχύεται η προστασία** τους για την αποτελεσματικότερη διαφύλαξή τους
7. **7 Β) Αναφέρετε επιγραμματικά τα επιχειρήματα διεκδίκησης της Ελληνικής Πολιτείας για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα που βρίσκονται στο Βρετανικό μουσείο.**

Τα επιχειρήματα διεκδίκησης είναι:

1. **Ο Παρθενώνας είναι μοναδικό μνημείο**, αποτελεί **σύμβολο** της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, της Κλασικής Τέχνης και Εθνική ταυτότητα της Ελλάδας.
2. **Η επιστροφή τους** αποτελεί την **αισθητική και ιστορική αποκατάσταση του μνημείου** διότι η επανένωσή τους θα επαναφέρει την **αρχιτεκτονική συνοχή** και την **ομοιογένεια του μνημείου**, δηλ. αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του μνημείου.
3. **Τα μάρμαρα** αποκτήθηκαν **παράνομα** (ο Έλγιν τα πήρε χωρίς άδεια) γι' αυτό πρέπει να επιστρέψουν εκεί που ανήκουν.
4. **Υπάρχει προηγούμενο** με την επιστροφή τμημάτων του μνημείου από τη Σουηδία, την Χαϊδελβέργη (Γερμανία) από το μουσείο Σαλίνα του Παλέρμιο και από το Βατικανό
5. **Η επιστροφή των μαρμάρων δεν θα θέσει προηγούμενο** για απαιτήσεις επιστροφής και αποκατάστασης άλλων μνημείων γιατί ο Παρθενώνας είναι **μοναδική περίπτωση μνημείου**.
6. **Το Νέο Μουσείο Ακρόπολης** δεσμεύεται για την **προστασία και ανάδειξη των γλυπτών**, κάτω από ορισμένες συνθήκες, τα

οποία θα είναι σε **άμεση οπτική συνάφεια** με το χώρο από τον οποίο προέρχονται και θα έχουν **την ίδια διάταξη** που θα είχαν αν βρίσκονταν πάνω στο ναό. Επιπλέον είναι ένα **ασφαλές κτήριο με σύγχρονη τεχνολογία** και τα μάρμαρα που ήδη εκτίθενται εκεί είναι στον **τελευταίο όροφο** κάτω από το φυσικό φως του ήλιου (έτσι θα είναι κι αυτά όταν θα έρθουν), κι όχι κλεισμένα σε μια αίθουσα χωρίς **καμία πηγή φυσικού φωτός** όπως στο Βρετανικό Μουσείο.

8. 8 Β) Να αναφέρετε επιγραμματικά τα επιχειρήματα του Βρετανικού Μουσείου στο αίτημα της Ελληνικής Πολιτείας για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα

Τα Βρετανικά επιχειρήματα είναι:

- 1. Τα μάρμαρα του Παρθενώνα** που βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο **δεν είναι προϊόντα κλοπής** αλλά νόμιμα αγορασμένα με σκοπό τη διάσωσή τους από την καταστροφή
- 2. Τα μάρμαρα είναι πιο ασφαλή** στο Λονδίνο, διότι αν έμεναν στην Αθήνα θα είχαν υποστεί σοβαρή ζημιά από τη **ρύπανση και άλλους παράγοντες.**
- 3. Τα μάρμαρα αποτελούν τμήμα της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς** κι όχι αποκλειστικά της Ελληνικής και εκεί μπορούν να τα δουν και να τα μελετήσουν πολλοί περισσότεροι άνθρωποι από ότι στην Αθήνα
- 4. Εκπληρώνοντας όλες τις απαιτήσεις αποκατάστασης της Ελλάδας θα αδειάσουν τα πιο μεγάλα μουσεία του κόσμου,** επιπλέον θα δημιουργήσει προηγούμενο για διεκδίκηση κι άλλων μνημείων και από άλλα αγγλικά μουσεία
- 5. Η Ελλάδα δεν έχει αποδείξει ότι μπορεί να προστατέψει μακροχρόνια τα μνημεία και να τα αναδείξει** κι αυτό αποδεικνύεται από τη συνεχιζόμενη καταστροφή της Ακρόπολης από τη ρύπανση.
- 6. Πάνω από τα μισά γλυπτά έχουν χαθεί** οπότε η **επιστροφή των μαρμάρων δεν θα μπορέσει ποτέ να ολοκληρώσει τη συλλογή στην Ελλάδα.**

9. 9 Β) Τι γνωρίζετε για το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων (ΤΑΠ) και σε ποιόν διοικητικό φορέα υπάγεται;

Το ΤΑΠ είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) και υπάγεται στο Υπ. Πολιτισμού και Αθλητισμού και είναι υπεύθυνο για την ανακατανομή πόρων από τις εισπράξεις των αρχαιολογικών μουσείων και χώρων και από τις πωλήσεις των προϊόντων παραγωγής τους. Ιδρύθηκε το 1977. Σύμφωνα με τον αρχαιολογικό νόμο 3028/2002 το ΤΑΠΑ είναι υπεύθυνο για:

Α) Απαλλοτρίωση και εξαγορά αρχ. χώρων και ακινήτων υπέρ του ΥΠΠΟ

Β) Κατασκευή και επισκευή κτηρίων , μουσείων , συλλογών

Γ) Συντήρηση και διαμόρφωση μνημείων, αρχ. χώρων και μουσείων

Δ) Οργάνωση πωλητηρίων σε μουσεία και αρχ. χώρους για τη διάθεση των προϊόντων του και εκθέσεων με αντίγραφα αρχαίων έργων τέχνης σε συνεργασία με το ΥΠΠΟ

Ε) Δημιουργία και λειτουργία εργαστηρίων για την παραγωγή εκμαγείων και αντιγράφων των μουσειακών έργων και ΕΠΟΠΤΕΙΑ των ιδιοτ. Επιχειρήσεων και φυσικών προσώπων που φτιάχνουν και πωλούν αντίγραφα αρχαίων αντικειμένων.

Ζ) Έκδοση αρχαιολογικών μελετών και παραγωγή και διάθεση αρχαιολογικού οπτικού υλικού

Η) Είσπραξη τελών από όλα αυτά και κατοχύρωση των πνευματικών δικαιωμάτων του ΤΑΠ

Θ) Διοικητική και οικονομική διαχείριση προγραμματικών συμβάσεων του ΥΠΠΟΑ με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που χρηματοδοτούνται από το ΤΑΠ.

10. 26 Β) Ποιοι κίνδυνοι μπορούν να απειλήσουν τη διατήρηση της υποβρύχιας πολιτιστικής κληρονομιάς ;

Οι κίνδυνοι είναι:

A) Φυσικά φαινόμενα όπως γεωφυσικές μεταβολές, αλλαγές του βυθού και του πυθμένα.

B) Επεμβάσεις του ανθρώπου όπως:

1. Αγκυροβολία χωρίς άδεια του ΥΠΑΙΘΠΑ
2. Δημόσια ή ιδιωτικά παράκτια έργα
3. Παραβιάσεις όρων και αυθαίρετες τροποποιήσεις στην εκτέλεση έργων
4. Χρήση μηχανικών αλιευτικών μεθόδων ή δυναμίτιδας
5. Αυθαίρετες εγκαταστάσεις μονάδων πχ. υδατοκαλλιεργιών
6. Επεκτάσεις μονάδων χωρίς άδεια του ΥΠΑΙΘΠΑ
7. Βύθισμα καλωδίων, αγωγών χωρίς άδεια του ΥΠΑΙΘΠΑ
8. Γεωτρήσεις χωρίς άδεια του ΥΠΑΙΘΠΑ
9. Ανεξέλεγκτη υποβρύχια δραστηριότητα και σύγχρονες τεχνικές κατάδυσης καθώς και η ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού χωρίς άδεια.
10. Χρήση ηλεκτρονικών μέσων επισκόπησης και τουριστικών υποβρυχίων χωρίς άδεια του ΥΠΑΙΘΠΑ
11. Υποβρύχια φωτογράφιση, κινηματογράφιση, και βιντεοσκόπηση χωρίς άδεια του ΥΠΑΙΘΠΑ
12. Υποβρύχια λαθρανασκαφές
13. Τσουνάμι
14. Ρύπανση

11. 27 Β) Αναφέρετε τις μεθόδους προστασίας των αρχαιολογικών καταλοίπων που βρέθηκαν κατά τις ανασκαφές του Μητροπολιτικού Σιδηροδρόμου Αθηνών (Μετρό)

Οι 50.000 αρχαιότητες που βρέθηκαν κατά τις σωστικές ανασκαφές του **Μητροπολιτικού Σιδηροδρόμου Αθηνών** ερευνήθηκαν, τεκμηριώθηκαν, προστατεύθηκαν, συντηρήθηκαν, και άλλα **εκτέθηκαν** και άλλα **καταχώθηκαν**.

Συγκεκριμένα υπήρξαν περιπτώσεις που α) **προστατεύθηκαν με στέγαστρο** πχ. Ρωμαϊκό Λουτρό στο Σύνταγμα, β) που **επαναδιευθετήθηκαν** τα ευρήματα πχ. σταθμός Μοναστηράκι, γ) **κινητά ευρήματα και στρωματογραφίες εκτέθηκαν** πχ. σταθμός Πανεπιστήμιο κλπ. δ) Σε μία περίπτωση **μεταφέρθηκε** από το Σύνταγμα ένα άλλο **Ρωμαϊκό λουτρό**, χυτήριο και τμήμα αγωγού αποχέτευσης και ύδρευσης και **επανατοποθετήθηκε** στο χώρο της Πανεπιστημιούπολης ως **διδακτικό έκθεμα** για τους φοιτητές. ε) Στον **Κεραμικό οι ταφές και οι ομαδικοί τάφοι** που βρέθηκαν αφού **μελετήθηκαν** άλλοι **καταχώθηκαν** κι άλλοι **αφού τεκμηριώθηκαν** πλήρως **καταστράφηκαν** για να συνεχιστεί το έργο.

Όταν δημιουργηθεί το **Διαχρονικό Μουσείο της Πόλης των Αθηνών στην Ακαδημία Πλάτωνος** αναμένεται να εκτεθούν τα **σημαντικότερα ευρήματα των ανασκαφών του Μετρό**, μερικά από τα οποία είχαν εκτεθεί στην περιοδική έκθεση «Η πόλη κάτω από την πόλη» στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης.

12. 28 Β) Αναφέρετε επιγραμματικά τους φορείς προστασίας της Ελληνικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς από αρχαιοκαπηλία και παράνομη εμπορία.

Στην Ελλάδα **οι φορείς προστασίας** της Πολιτιστικής Κληρονομιάς από αρχαιοκαπηλία και παράνομη εμπορία είναι:

- 1. Το Ελληνικό Κράτος** με την θέσπιση του Αρχαιολογικού Νόμου 3028/2002 και το Σύνταγμα (άρθρα 17,18, 24)
- 2. Το ΥΠΠΟ** με τις περιφερειακές υπηρεσίες του και τις Εφορείες Αρχαιοτήτων

3. Το Υπ. Δημόσιας Τάξης με το ειδικό τμήμα δίωξης της αρχαιοκαπηλίας αλλά και τις αστυνομικές υπηρεσίες γενικά.
4. Το Υπ. Οικονομικών με τις τελωνειακές αρχές
5. Το Υπ. Εμπορικής Ναυτιλίας με τη λιμενική αστυνομία

13. **29 Β) Τι γνωρίζετε για τις διαρπαγές των μνημείων της Ακρόπολης από τον Λόρδο Έλγιν;**

Το 1800 ο Λόρδος Έλγιν, εκμεταλλευόμενος τη θέση του ως Πρέσβης της Αγγλίας στην Κων/πολη και τη συμμαχία Τουρκίας – Αγγλίας εναντίον της Γαλλίας, κατάφερε και πήρε **φιρμάνι (διάταγμα)** από τον Βεζύρη της Πόλης κι όχι από τον Σουλτάνο, που του έδινε την άδεια να φτιάξει **εκμαγεία μόνο** των μαρμάρων για να διακοσμήσει τη βίλλα του στη Σκωτία κι όχι να πάρει τα αληθινά.

Μετά δωροδοκώντας τους προεστούς της Αθήνας ξεκίνησε την **αφαίρεση του γλυπτού διακόσμου** της Ακρόπολης και έτσι επί **10 χρόνια** μαζί με το συνεργείο του **απογύμνωσε το κορυφαίο μνημείο του Ελληνικού Πολιτισμού**. Κατέβασε τον γλυπτό διάκοσμο του Παρθενώνα, πριόνισε τη Ζωοφόρο, κατέστρεψε τα γύρω τμήματα, έσπασε μια μετόπη και έκανε πολλές ακόμη εγκληματικές ενέργειες εις βάρος του μνημείου.

Η συλλογή του περιελάμβανε **56 πλάκες της Ζωοφόρου, 15 μετώπες, 19 μορφές αετωμάτων, μια Καρυάτιδα και ένα Κίονα από το Ερέχθειο.**

Μετά από μια Οδύσσεια το **1803** έφτασε στην **Αγγλία** ένα πλοίο γεμάτο με **Ελληνικές αρχαιότητες** που έγιναν αντικείμενα **συναλλαγής με τη Βρετανική Κυβέρνηση.**

Το **Βρετανικό Κοινοβούλιο** μέσα στο οποίο ο Έλγιν **κατηγορήθηκε ανοιχτά ως αρχαιοκάπηλος**, αποφάσισε ύστερα από πολλές πιέσεις και δισταγμούς ως προς τη **νομιμότητα των τίτλων και των ενεργειών του Έλγιν να αγοράσει τα γλυπτά και να τα δώσει στο Βρετανικό Μουσείο** όπου βρίσκονται μέχρι σήμερα και αποτελούν μια από τις σημαντικότερες συλλογές του.

Η αφαίρεση αρχαιοτήτων από την Ακρόπολη δεν είναι το μοναδικό επεισόδιο αρπαγής αρχαιοτήτων αλλά **το πιο θλιβερό**, διότι ο Έλγιν εκτός από τη καταχρηστική υπέρβαση των όρων του φερμανιού, απέσπασε τα μάρμαρα του Παρθενώνα με ιδιαίτερη βαρβαρότητα προκαλώντας πολλές και αδικαιολόγητες καταστροφές στο Μνημείο.

14. 30 Β) Ποιος είναι ο ρόλος της συντήρησης στην προστασία των έργων της Πολιτιστικής Κληρονομιάς ;

Η συντήρηση είναι μια ήπια μορφή επέμβασης στην υλική υπόσταση ενός πολιτιστικού αγαθού με στόχο την ανακοπή της φθοράς του, την πρόληψη και την προστασία του από φθορά, χωρίς να αλλοιώνει τη μορφή και τη δομή του και να θίγει την ιστορική και αισθητική του αξία.

Όλες οι επεμβάσεις συντήρησης πρέπει να είναι **αναστρέψιμες** και να καθιστούν τα πολιτιστικά αγαθά **μακροβιότερα** για τις επόμενες γενιές .

Γενικά είναι όλες εκείνες οι ενέργειες και δραστηριότητες που γίνονται με σκοπό τη διάσωση και διαφύλαξη της **πολιτιστικής κληρονομιάς**.

Ο ρόλος της είναι πολύ σημαντικός γιατί συντελεί στην καλύτερη ερμηνεία και αξιοποίηση των ευρημάτων.

Υπάρχουν διάφορα είδη επεμβάσεων όπως: η **περιοδική**, η **τακτική**, η **προληπτική** και η **επιφανειακή συντήρηση** αλλά και οι **επισκευές**, οι **στερεώσεις**, οι **ενισχύσεις** και οι **αποκαταστάσεις**.

15. 31 Β) Ποια είναι η σημασία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ;

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, βοηθούν στην ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς και προστασίας. Μαθαίνουν να σέβονται και καταλαβαίνουν πόσο αναγκαία είναι η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και για τις επόμενες γενιές.

Είναι σημαντικά για τη διαμόρφωση της ιστορικής συνέχειας, της ιστορικής μνήμης και της σύνδεσης με το παρελθόν. Συνήθως γίνονται σε παιδιά και νέους που όταν μάθουν τον πολιτισμό και τη σημασία της προστασίας του, μεγαλώνοντας θα γίνουν οι αυριανοί επισκέπτες και γνώστες της πολιτιστικής κληρονομιάς και με τη σειρά τους θα την μεταβιβάσουν στους απογόνους τους. Με αποτέλεσμα τη συνεχή διατήρηση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

- 16. 32 Β) Ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ενάλια Αρχαιολογία στην Ελλάδα κατά την έρευνα προστασία και ανάδειξη της υποβρύχιας πολιτιστικής κληρονομιάς ;**

Τα κύρια προβλήματα είναι:

- 1. Η ανεξέλεγκτη αλιεία**
- 2. Η αγκυροβολία**
- 3. Η εκτέλεση λιμενικών έργων**
- 4. Η αρχαιοκαπηλία**
- 5. Η υποβρύχια δραστηριότητα σε ενάλια μνημεία και αρχαιότητες**
- 6. Τα περιορισμένα ερευνητικά μέσα**
- 7. Η οριοθέτηση των ενάλιων αρχαιολογικών χώρων είναι πολύ χρονοβόρα και πολυέξοδη, γι' αυτό είναι δύσκολος ο εντοπισμός και η ανάσυσή τους**

8. **Οι ενάλιοι χώροι** δεν περιφράσσονται γι' αυτό είναι δύσκολη η φύλαξη τους
9. **Η συντήρηση είναι δύσκολη**, λόγω των διαβρώσεων και των φθορών που έχουν δημιουργηθεί από άλατα, υγρασία και θαλάσσιους οργανισμούς πχ. φύκια, ιδίως για τα **μεταλλικά αντικείμενα** αλλά και για τα **ξύλινα**.
10. **Η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού όπως:** τεχνικοί ανασκαφής, φωτογράφησης κα.
11. **Η μικρή οικονομική ενίσχυση**, η έρευνα εναλίων αρχαίων θεωρείται πολυτέλεια.
12. **Η έλλειψη χαρτογράφησης του υποθαλάσσιου χώρου σε ηλεκτρονικό αρχείο**, κάνουν πολύ δύσκολη την δουλειά των ειδικών στην έρευνα, **ανάδειξη και προστασία της υποβρύχιας πολιτιστικής κληρονομιάς** και δυσκολεύουν την ανάπτυξη της ενάλιας αρχαιολογίας στην Ελλάδα.
17. **100 Β) Ποια είναι η έννοια του όρου «πολιτιστική κληρονομιά» σύμφωνα με την UNESCO;**

Πολιτιστική κληρονομιά είναι όλα τα υλικά κινητά και ακίνητα μνημεία, ομάδες κτισμάτων και χώρων με ιστορική, αισθητική, αρχαιολογική, επιστημονική, εθνολογική ή ανθρωπολογική αξία . Σύμφωνα με το **άρθρο 1 της UNESCO 1972** ως πολιτιστική κληρονομιά ορίζονται τα :

A) Μνημεία : μνημειακά έργα γλυπτικής και ζωγραφικής, αρχιτεκτονικά έργα, σπηλαιογραφήματα κλπ. που έχουν παγκόσμια επιστημονική, ιστορική ή καλλιτεχνική αξία.

B) Ομάδες Κτηρίων : μεμονωμένων ή συνδεδεμένων μεταξύ τους κτηρίων, σύνολα οικοδομημάτων που έχουν παγκόσμια επιστημονική ή καλλιτεχνική αξία

Γ) Περιοχές / Τόποι : κατασκευάσματα ανθρώπου και φύσης, περιοχές και αρχαιολογικοί χώροι που έχουν παγκόσμια ιστορική, αισθητική, και ανθρωπολογική αξία.

18. 101 Β) Ποια είναι η έννοια του όρου «Αρχαιολογική Κληρονομιά» σύμφωνα με το ICOMOS ;

Σύμφωνα με το ICOMOS Λωζάνη 1990: Αρχαιολογική Κληρονομιά είναι το είδος της υλικής κληρονομιάς για το οποίο προσφέρουν πληροφορίες οι αρχαιολογικές μέθοδοι. Περιλαμβάνει όλη την ιστορία της ανθρώπινης ύπαρξης και τοποθεσίες όπου υπήρξε εκδήλωση ανθρώπινης δραστηριότητας, εγκαταλελειμμένες κατασκευές και κατάλοιπα κάθε είδους (συμπεριλαμβανομένων υπόγειων και υποθαλάσσιων τόπων) αλλά και όλα τα κινητά πολιτιστικά υλικά που σχετίζονται μ' αυτά.

19. 102 Β) Ποια είναι τα μέτρα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς σε περιοχή υπό κατάληψη σύμφωνα με την UNESCO;

Η Σύμβαση της Χάγης 1954 στο άρθρο 5 προβλέπει για τις περιοχές υπό κατάληψη ότι: Σε περίοδο κατοχής το κράτος κατοχής που κατέχει ολόκληρο ή μέρος του άλλου κράτους – μέλους έχει την υποχρέωση να υποστηρίζει τις αρμόδιες αρχές της κατεχόμενης χώρας με σκοπό τη διάσωση και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Επίσης πρέπει να λάβει όλα τα μέτρα για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς που βρίσκεται στα όρια της κατεχόμενης περιοχής και έχουν πληγεί από στρατιωτικές επιχειρήσεις,, εάν οι αρχές της κατεχόμενης χώρας δεν μπορούν να την προστατέψουν.

20. 103 Β) Ποιοι ήταν οι στόχοι της Ελληνικής διεκδίκησης επιστροφής του «Θησαυρού» των Αθονιών;

Το 1993 εμφανίστηκε ένας κατάλογος σε επικείμενη δημοπρασία στη Ν.Υόρκη, με κλεμμένα αντικείμενα από λαθρανασκαφές που έγιναν στο Μυκηναϊκό νεκροταφείο των Αθονιών στη Νεμέα το 1977. Τον Μάιο του 1993 η Ελλάδα προσέφυγε στο Ομοσπονδιακό δικαστήριο της Ν. Υόρκης, ζητώντας και πετυχαίνοντας τη ματαίωση της δημοπρασίας και την επιστροφή του «θησαυρού» στην Ελλάδα. Τον Ιανουάριο του 1996 παραδόθηκαν στην Ελλάδα και εκτέθηκαν σε περιοδική έκθεση στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο μέχρι την οριστική τοποθέτησή τους στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Νεμέας.

Οι στόχοι της Ελληνικής Διεκδίκησης ήταν:

1. **Να επαναπατριστούν** τα αρχαία Ελληνικά αντικείμενα
2. **Να προβληθεί διεθνώς** το πολύ σοβαρό πρόβλημα των λαθρανασκαφών και της αρχαιοκαπηλίας.
3. **Να δημιουργηθεί προηγούμενο** για παρόμοιες υποθέσεις με την επιστροφή του «Θησαυρού»
4. **Να ευαισθητοποιήσει την παγκόσμια κοινή γνώμη** σε θέματα λεηλασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς
5. **Να κάνει πιο προσεκτικούς τους εμπόρους έργων τέχνης** στη διακίνηση αντικειμένων χωρίς εξακριβωμένη προέλευση.

21. 104 Β) Αναφέρετε επιγραμματικά τα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι αρμόδιοι φορείς στην αποκατάσταση των εκθεμάτων των Ελληνικών μουσείων μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ;

Οι εργασίες για την αποκατάσταση των αρχαίων κράτησαν χρόνια διότι αντιμετώπιζαν προβλήματα όπως:

- 1. Έλλειψη οικονομικών πόρων για την πληρωμή των εργατών**
- 2. Χιλιάδες αντικείμενα βρέθηκαν ριγμένα, σπασμένα, ξεκολλημένα, με χαμένους αριθμούς ή με φαγωμένα καρτελάκια από τα ποντίκια και γι' αυτό η ταυτοποίησή τους και η τακτοποίησή τους ήταν δύσκολο και χρονοβόρο έργο, αφού πολλές φορές γίνονταν έλεγχος 6 -7 φορές.**
- 3. Μεγάλη εργασία και χρόνος χρειάστηκε για να αποκατασταθούν φθορές που είχαν υποστεί λόγω της φθοράς των ξύλινων κιβωτίων μέσα στα οποία φυλάσσονταν, έτσι χάλκινα αντικείμενα και αγάλματα οξειδώθηκαν καθώς και διάφορα άλλα μεταλλικά αντικείμενα**
- 4. Η συντήρηση , αποκατάσταση, και επανέκθεση των αρχαίων κόστισε σε χρήμα και χρόνο.**
- 5. Σε διάφορα επαρχιακά μουσεία η αποκατάσταση εκθεμάτων ήταν δύσκολη, διότι οι Γερμανοί και οι Ιταλοί, έσπασαν προθήκες και αποθήκες και πήραν ότι αρχαίο μπόρεσαν, ενώ το Αρχαιολογικό Μουσείο Πρέβεζας χρειάστηκε να ξαναχτιστεί**

Μετά τα τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ξεκίνησε μια νέα περίοδος αναδιοργάνωσης για τα μουσεία, κτίστηκαν νέα μουσεία, επεκτάθηκαν παλιά, επανεκτέθηκαν αντικείμενα συνεργάστηκαν σωστά αρχαιολόγοι συντηρητές γλύπτες και εργατικό προσωπικό.

- 22. 105 Β) Ποια αιτήματα επιστροφής των μαρμάρων του Παρθενώνα που βρίσκονται στο Βρετανικό μουσείο γνωρίζετε; Αναφερθείτε στη χρονολογική περίοδο από την ίδρυση του Ελληνικού κράτους έως σήμερα.**

1. Το πρώτο αίτημα επιστροφής γίνεται το **1835 – 36** όταν το Βρετανικό μουσείο προσφέρεται να στείλει γύψινα εκμαγεία των μαρμάρων και η **Ελληνική Κυβέρνηση** απαντά ζητώντας την επιστροφή των πρωτότυπων.
2. Το **1890** ο **Ιωάννης Γεννάδιος** ζητά την επιστροφή των αρχιτεκτονικών τμημάτων καθώς και της Καρυάτιδας
3. Το **1950** στη **Βουλή των Κοινοτήτων στην Αγγλία** γίνεται συζήτηση υπέρ της επιστροφής των μαρμάρων εάν οι Έλληνες έπαυαν να υποστηρίζουν τους Κύπριους
4. Το **1982** η **Υπ. Πολιτισμού Μελίνα Μερκούρη** κάνει έκκληση στη **Διεθνή Διάσκεψη των Υπουργών Πολιτισμού της UNESCO** για να βοηθήσουν στην επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα
5. Το **1983** **Ιδρύθηκε «η Βρετανική Επιτροπή για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα»** με σκοπό να ευαισθητοποιήσει το Βρετανικό κοινό και να πιέσει την Κυβέρνηση και το Βρετανικό μουσείο.
6. Το **1992** στην Παγκόσμια Διάσκεψη της UNESCO στο Μεξικό και πάλι κάνει έκκληση η **Υπ, Πολιτισμού Μελίνα Μερκούρη** για την επιστροφή των μαρμάρων.
7. Το **1997** δημοσιεύεται **Μνημόνιο του Υπ. Πολιτισμού Ευάγγελου Βενιζέλου** προς το Βρετανό ομόλογό του με όλα τα ελληνικά επιχειρήματα αντικρούοντας τα βρετανικά.
8. Το **1998** αναζωπυρώθηκε η εκστρατεία όταν μαθεύτηκε η **μεγάλη ζημιά** που έπαθαν τα μάρμαρα το **1937 – 8** κατά την προσπάθεια **λευκανσής τους**.
9. Το **2000** η **Υπ. Πολιτισμού Ελισάβετ Παπαζώη** καταθέτει νέο υπόμνημα για την επιστροφή των μαρμάρων και ο τ. Πρόεδρος της Αμερικής **Μπιλ Κλίντον** τίθεται ανοιχτά υπέρ.
10. Το **2003** ο **Υπ. Πολιτισμού Ε. Βενιζέλος** κάνει ξανά αίτημα επιστροφής των μαρμάρων ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004
11. Το **2009** με το **άνοιγμα του Νέου Μουσείου Ακρόπολης** ξανατέθηκε το αίτημα της επιστροφής των μαρμάρων

Από το 1982 μέχρι σήμερα το ζήτημα τίθεται επίσημα στην **UNESCO** και από το **1983** στη **Βρετανική Κυβέρνηση**.

23. 169 Β) Τι γνωρίζετε για το Διεθνές Κέντρο Διατήρησης της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς;

Το CICOP είναι το Διεθνές Κέντρο Διατήρησης της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς και εδρεύει στα Κανάρια νησιά της Ισπανίας με στόχο:

1. **Να προωθεί** την προστασία, συντήρηση, αποκατάσταση και διαχείριση της ακίνητης και κινητής Ιστορικής και Πολιτιστικής κληρονομιάς και του Ιστορικού Τοπίου σε περίπτωση φυσικών καταστροφών ή πολέμου.
2. Να κάνει **ειδικευμένα εθνικά και διεθνή σεμινάρια** εργαστήρια, διασκέψεις, εκθέσεις, ημερίδες σε συνεργασία με Πανεπιστήμια, Κέντρα Ερευνών, Μουσεία και Κυβερνητικά ή μη ιδρύματα, καθώς και ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την αρχιτεκτονική κληρονομιά.
3. Να **ενθαρρύνει και να προωθεί τη γνώση** σχετικά με την **Ιστορική Πολιτιστική Κληρονομιά και Ιστορικού Τοπίου** και να δίνει **λύσεις** για τη **συντήρηση και προστασία τους** μέσω των επιστημόνων και των εμπειρογνομόνων που συμμετέχουν στο κέντρο.

Υπάρχει και το **Ελληνικό τμήμα το CICOP – HELLAS** που είναι μη κυβερνητική και μη κερδοσκοπική εταιρεία με τους ίδιους στόχους.

24. 170 Β) Ποια είναι η έννοια του όρου «καταστροφή αρχαιολογικού χώρου» σύμφωνα με το ICOMOS;

Σύμφωνα με το **ICOMOS** καταστροφή αρχαιολογικού χώρου είναι κάθε δράση ή παράλειψη δράσης που θέτει σε κίνδυνο ή προκαλεί υποβάθμιση ή μεταβολή κάποιου από τα στοιχεία που συγκροτούν έναν αρχαιολογικό χώρο καθώς και τον περιβάλλοντα χώρο αυτού. Για να ελαχιστοποιηθεί η καταστροφή της αρχαιολογικής κληρονομιάς θα πρέπει ο **αρχαιολογικός χώρος να μην εκτίθεται σε κινδύνους** κατά τη διάρκεια μιας **ανασκαφής** ή μετά το τέλος αυτής, αλλά πρέπει να **προβλέπεται η σωστή διαχείριση, διατήρηση και προστασία του**.

25. 171 Β) Τι γνωρίζετε για το Χάρτη Κινδύνων της Πολιτιστικής Κληρονομιάς που εφαρμόζεται στην Ευρώπη;

Ο **Χάρτης Κινδύνων** είναι ένα **ηλεκτρονικό σύστημα καταγραφής** που εφαρμόζεται αρκετά χρόνια **στην Ευρώπη** και τα τελευταία χρόνια και στην **Ελλάδα** και συγκεκριμένα στα Δωδεκάνησα πιλοτικά. Το συγκεκριμένο σύστημα καταγράφει και μας δίνει πληροφορίες σε μορφή χαρτών για τους κινδύνους που απειλούν την πολιτιστική κληρονομιά μιας περιοχής, συνδυάζοντας ταυτόχρονα σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

1. **Τις Γεωγραφικές Ζώνες**
2. **Τις Κατηγορίες Μνημείων**
3. **Τις Κατηγορίες Φθορών**

Είναι ένα **χρήσιμο εργαλείο** που έχει τη δυνατότητα να **ανανεώνει διαρκώς τα δεδομένα του με σκοπό την προληπτική συντήρηση και αποκατάσταση μνημείων**.

26. 172 Β) Ποια είναι η έννοια του όρου «αρχαιολογική ανασκαφή» σύμφωνα με την UNESCO;

Σύμφωνα με την **UNESCO** αρχαιολογική ανασκαφή είναι κάθε έρευνα που γίνεται με σκοπό την ανακάλυψη αρχαίων αντικειμένων, αυτή η έρευνα μπορεί να γίνεται με σκάψιμο στο έδαφος ή με συστηματική εξερεύνηση της επιφάνειάς του ή να γίνεται στον πυθμένα ή στο υπέδαφος εγχώριων υδάτων κράτους- μέλους της UNESCO.

27. 173 Β) Ποια είναι η έννοια του όρου «πολιτιστικός τουρισμός» σύμφωνα με το ICOMOS;

Πολιτιστικός Τουρισμός είναι ο τουρισμός που έχει **κύριο σκοπό** τη συμμετοχή σε πολιτιστικές και εκπαιδευτικές εμπειρίες όπως: θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, προσκυνήματα, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, μουσεία, αλλά και μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος, του λαϊκού πολιτισμού και της τέχνης.

Σύμφωνα με το **ICOMOS** ο **πετυχημένος πολιτιστικός τουρισμός** βασίζεται στη γνώριμιά της **τοπικής κοινωνίας** με τη **φυσική και πολιτιστική κληρονομιά** της, καθώς και η **συμμετοχή της στην υπεύθυνη προστασία και αποτελεσματική αξιοποίηση και προβολή της**, για τις τωρινές και μελλοντικές γενιές αλλά και η ταυτόχρονη **εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης** αλλά και της **ευχάριστης εμπειρίας του πολιτιστικού τουρίστα.**

